

## «Τα μέρη του λόγου»

Τα μέρη του λόγου είναι δέκα:

έξι από αυτά κλίνονται ( κλιτά μέρη)

και τέσσερα δεν κλίνονται (άκλιτα μέρη)

	Κλιτά μέρη	Άκλιτα μέρη
1	άρθρο	
2	ουσιαστικό	
3	επίθετο	
4	αντωνυμία	
5	ρήμα	
6	μετοχή	
7		επίρρημα
8		πρόθεση
9		σύνδεσμος
10		επιφώνημα

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## Τα κλιτά μέρη του λόγου

### 1. Άρθρο

Τα άρθρα, είναι μικρές λέξεις, που μπαίνουν μπροστά από τα ουσιαστικά, τα επίθετα, τις αντωνυμίες και τις μετοχές.

Η γλώσσα μας έχει δυο ειδών άρθρα:

το οριστικό άρθρο, και το αόριστο άρθρο.

#### ➤ Το οριστικό άρθρο

Το οριστικό άρθρο είναι: ο (αρσενικό), η (θηλυκό), το (ουδέτερο).

Το οριστικό άρθρο το μεταχειριζόμαστε, όταν μιλάμε για ένα συγκεκριμένο πρόσωπο ζώο ή πράγμα.

Έρχεται ο Δημήτρης.

Γαβγίζει το σκυλί μας.

Η γη είναι σφαιρική.

#### ➤ Η κλίση του οριστικού άρθρου

Ενικός αριθμός				Πληθυντικός αριθμός		
Πτώσεις	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	ο	η	το	οι	οι	τα
Γενική	του	της	του	των	των	των
Αιτιατική	το(ν)	τη(ν)	το	τους	τις	τα
Κλητική	-----	-----	-----	-----	-----	-----

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Το αόριστο άρθρο

Αόριστο, λέγεται το άρθρο, που μιλάει για κάτι γενικό και αόριστο, χωρίς να μας λέει ποιο ακριβώς εννοεί.

Το αόριστο άρθρα είναι: ένας (αρσενικά), μία (θηλυκό) ένα (ουδέτερο).

Ήρθε ένας φίλος μου.

Θα διαβάσω ένα βιβλίο

Σε φωνάζει μια γυναίκα.

## ➤ Η κλίση του αόριστου άρθρου

Ενικός αριθμός			
Πτώσεις	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	ένας	μία/μια	ένα
Γενική	ενός	μίας/μιας	ενός
Αιτιατική	ένα(ν)	μία/μια	ένα
Κλητική	-----	-----	-----

**Το αόριστο άρθρο δεν έχει πληθυντικό αριθμό** και όταν αναφερόμαστε σε πολλά αόριστα πρόσωπα, ζώα, πράγμα, τα αναφέρουμε χωρίς άρθρα.

π.χ. Είδα λουλούδια σκορπισμένα

Παιδιά έπαιζαν στην αυλή.

Το άρθρο οριστικό και αόριστο δεν έχει κλητική.



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## 2. Ουσιαστικό

Ουσιαστικά, ονομάζονται οι λέξεις που μας φανερώνουν:

Πρόσωπο:	ο μαθητής, η κοπέλα, το παιδί
Ζώο:	ο ταύρος, η κότα, το ποντίκι
Πράγμα:	ο καναπές, η ξύστρα, το τραπέζι
Ενέργεια:	ο καθαρισμός, η γυμναστικά, το τρέξιμο
Κατάσταση:	ο ύπνος, η ειρήνη, η αγωνία
Ιδιότητα:	η ομορφιά, το κουράγιο, η τιμιότητα

Τα ουσιαστικά, χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

### ➤ Τα κύρια ουσιαστικά:

Ονόματα ανθρώπων (Πάνος)

Εθνικά ονόματα (Έλληνας), ΟΧΙ ελληνικός

Ονόματα βουνών, ποταμών, λιμνών,

Ονόματα χωρών, πόλεων, οδών, νησιών

Ονόματα ημερών, μηνών (ΟΧΙ εποχών)

Ονόματα γιορτών (Χριστούγεννα, Πάσχα)

Ονόματα τιμητικών τίτλων (Υπουργός)

Ονόματα σημαντικών κτηρίων (Νομαρχία)

Ονόματα λογοτεχνικών έργων. (Ιλιάδα, Οδύσσεια)

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Τα κοινά ουσιαστικά:

είναι όλα τα υπόλοιπα που δεν είναι κύρια. Τα χωρίζουμε σε 2 κατηγορίες:

- **Συγκεκριμένα:** αυτά που φανερώνουν πρόσωπο, ζώο, πράγμα, π.χ. παππούς, γάτα, θρανίο
- **Αφηρημένα:** αυτά που φανερώνουν ενέργεια, κατάσταση, ιδιότητα, το κολύμπι, ο ύπνος, η ειλκρίνεια.

π.χ. Το κορίτσι αισθάνεται αγάπη για το γατάκι της.

Συγκεκριμένα: το κορίτσι, το γατάκι, Αφηρημένο: η αγάπη

Τα ουσιαστικά βρίσκονται σε αρσενικό ή θηλυκό ή ουδέτερο γένος. Κάποια τα συναντάμε και σε 2 γένη:

π.χ. ο εργάτης → η εργάτρια

ο θεός → η θεία

ο δάσκαλος → η δασκάλα

ο γιατρός → η γιατρός

## ➤ Οι αριθμοί των ουσιαστικών.

Τα ουσιαστικά τα συναντάμε σε δύο αριθμούς. Έτσι έχουμε τον **Ενικό Αριθμό** (για ένα) και τον **Πληθυντικό Αριθμό** (για πολλά).

Υπάρχουν μερικά ουσιαστικά που τα συναντάμε μόνο στον ένα αριθμό, όπως: Ελλάδα, φύση, Πάσχα, Κυκλάδες, κάλαντα.



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Οι κλίσεις των Ουσιαστικών

Τα ουσιαστικά χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, ανάλογα με τον αριθμό συλλαβών τους:

α) **Τα ισοσύλλαβα**, έχουν ίδιο αριθμό συλλαβών στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό(π.χ. η γάτα-οι γάτες, ο άντρας-οι άντρες, 2 συλλαβές στον Ενικό αριθμό, 2 συλλαβές στον Πληθυντικό αριθμό),

β) **Τα ανισοσύλλαβα**, στον πληθυντικό αριθμό έχουν μια συλλαβή παραπάνω από όσες έχουν στον ενικό (π.χ. μαμά-μαμάδες, ψαράς-ψαράδες, 2 συλλαβές στον Ενικό αριθμό, 3 συλλαβές στον Πληθυντικό αριθμό ).

Συλλαβές των ουσιαστικών και χαρακτηρισμός τους ανάλογα με τη συλλαβή που τονίζονται.

- **Λήγουσα**. Είναι η τελευταία συλλαβή της λέξης.
- **Παραλήγουσα**. Είναι η προτελευταία συλλαβή της λέξης
- **Προπαραλήγουσα**. Είναι η πριν από την προτελευταία συλλαβή της λέξης.
- **Οξύτονα**. Λέγονται τα ουσιαστικά που τονίζονται στη λήγουσα
- **Παροξύτονα**. Λέγονται τα ουσιαστικά που τονίζονται στην παραλήγουσα.
- **Προπαροξύτονα**. Λέγονται τα ουσιαστικά που τονίζονται στην προπαραλήγουσα.

Συλλαβή, που τονίζεται το ουσιαστικό	Ονομασία ουσιαστικού
<b>Λήγουσα</b> →	<b>Οξύτονο</b>
<b>Παραλήγουσα</b> →	<b>Παροξύτονο</b>
<b>Προπαραλήγουσα</b> →	<b>Προπαροξύτονο</b>

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## Η κλίση των αρσενικών

### ➤ Αρσενικά σε -ας ισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός				
Όνομ.	ο	αγώνας	λοχίας	πίνακας
Γεν.	του	αγώνα	λοχία	πίνακα
Αιτ.	το(ν)	αγώνα	λοχία	πίνακα
Κλητ.	-	αγώνα	λοχία	πίνακα
Πληθυντικός αριθμός				
Όνομ.	οι	αγώνες	λοχίες	πίνακες
Γεν.	των	αγώνων	λοχιών	πινάκων
Αιτ.	τους	αγώνες	λοχίες	πίνακες
Κλητ.	-	αγώνες	λοχίες	πίνακες

Τα ισοσύλλαβα αρσενικά σε -ας στη γενική πληθυντικού τονίζονται στην παραλήγουσα. (π.χ ο φύλακας – των φυλάκων), δεν ακολουθούν τον παραπάνω κανόνα τα δισύλλαβα σε -ας και όσα τελειώνουν σε -ίας. Αυτά στη γενική πληθυντικού τονίζονται στην λήγουσα (π.χ. άντρας-αντρών, λοχίας-λοχιών, ταμίας-ταμιών).



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Αρσενικά σε -ας ανισοσύλλαβα

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ο αμαξάς	οι αμαξάδες
Γεν.	του αμαξά	των αμαξάδων
Αιτ.	τον αμαξά	τους αμαξάδες
Κλητ.	-- αμαξά	-- αμαξάδες

Τα ανισοσύλλαβα σε -ας στον πληθυντικό τονίζονται στην παραλήγουσα π.χ. γαλατάς-γαλατάδες, ρήγας-ρηγάδες.

## ➤ Αρσενικά ουσιαστικά σε -ης ισοσύλλαβα

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ο αθλητής	οι αθλητές
Γεν.	του αθλητή	των αθλητών
Αιτ.	τον αθλητή	τους αθλητές
Κλητ.	-- αθλητή	-- αθλητές

Τα ισοσύλλαβα αρσενικά σε -ης θα χωριστούν σε δυο ομάδες: Οξύτονα (τόνος στη λήγουσα), Παροξύτονα (τόνος στη παραλήγουσα)

### ΟΞΥΤΟΝΑ

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ο μπογιατζής	οι μπογιατζήδες
Γεν.	του μπογιατζή	των μπογιατζήδων
Αιτ.	τον μπογιατζή	τους μπογιατζήδες
Κλητ.	-- μπογιατζή	-- μπογιατζήδες



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΑ

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ο επιβάτης	οι επιβάτες
Γεν.	του επιβάτη	των επιβατών
Αιτ.	τον επιβάτη	τους επιβάτες
Κλητ.	-- επιβάτη	-- επιβάτες

### ➤ Αρσενικά σε -ος ισοσύλλαβα

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ο αδερφός	οι αδερφοί
Γεν.	του αδερφού	των αδερφών
Αιτ.	τον αδερφό	τους αδερφούς
Κλητ.	-- αδερφέ	-- αδερφοί

Όλα τα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος είναι ισοσύλλαβα. Δεν υπάρχουν ανισοσύλλαβα με αυτήν την κατάληξη.

Η κλητική του ενικού σχηματίζεται σε -ε (εξαιρούνται τα παροξύτονα βαπτιστικά π.χ Γιώργο, Αλέκο, Πέτρο )

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Αρσενικά σε -ες και σε -ους ανισοσύλλαβα

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ο καφές	οι καφέδες
Γεν.	του καφέ	των καφέδων
Αιτ.	τον καφέ	τους καφέδες
Κλητ.	-- καφέ	-- καφέδες

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ο παππούς	οι παππούδες
Γεν.	του παππού	των παππούδων
Αιτ.	τον παππού	τους παππούδες
Κλητ.	-- παππού	-- παππούδες



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## Η κλίση των Θηλυκών

### ➤ Θηλυκά σε -α ισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός				
Ονομ.	η	χαρά	χώρα	θάλασσα
Γεν.	της	χαράς	χώρας	θάλασσας
Αιτ.	τη(ν)	χαρά	χώρα	θάλασσα
Κλητ.	-	χαρά	χώρα	θάλασσα
Πληθυντικός αριθμός				
Ονομ.	οι	χαρές	χώρες	θάλασσες
Γεν.	των	★	χωρών	θαλασσών
Αιτ.	τις	χαρές	χώρες	θάλασσες
Κλητ.	-	χαρές	χώρες	θάλασσες

★ δεν σχηματίζουν όλα γενική πληθυντικού.

Ενικός αριθμός			
Ονομ.	η	ασπίδα	σάλπιγγα
Γεν.	της	ασπίδας	σάλπιγγας
Αιτ.	τη(ν)	ασπίδα	σάλπιγγα
Κλητ.	-	ασπίδα	σάλπιγγα
Πληθυντικός αριθμός			
Ονομ.	οι	ασπίδες	σάλπιγγες
Γεν.	των	ασπίδων	σαλπίγγων
Αιτ.	τις	ασπίδες	σάλπιγγες
Κλητ.	-	ασπίδες	σάλπιγγες

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Θηλυκά σε -η

Ενικός αριθμός				
Όνομ.	η	φωνή	τέχνη	ζάχαρη
Γεν.	της	φωνής	τέχνης	ζάχαρης
Αιτ.	τη(ν)	φωνή	τέχνη	ζάχαρη
Κλητ.	-	φωνή	τέχνη	ζάχαρη
Πληθυντικός αριθμός				
Όνομ.	οι	φωνές	τέχνες	ζάχαρες
Γεν.	των	φωνών	τεχνών	★
Αιτ.	τις	φωνές	τέχνες	ζάχαρες
Κλητ.	-	φωνές	τέχνες	ζάχαρες

★ δεν σχηματίζουν όλα γενική πληθυντικού.

## ➤ Θηλυκά σε -ω

Ενικός αριθμός	
Όν.	η Κλειώ      η Φρόσω
Γεν.	της Κλειώς      της Φρόσως
Αιτ.	την Κλειώ      τη Φρόσω
Κλητ.	-- Κλειώ      -- Φρόσω



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

➤ Θηλυκά σε -ου, ιά, ά, ανισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός		
Ονομ.	η	αλεπού
Γεν.	της	αλεπούς
Αιτ.	τη(ν)	αλεπού
Κλητ.	-	αλεπού
Πληθυντικός αριθμός		
Ονομ.	οι	αλεπούδες
Γεν.	των	αλεπούδων
Αιτ.	τις	αλεπούδες
Κλητ.	-	αλεπούδες

Ενικός αριθμός			
Ονομ.	η	γιαγιά	μαμά
Γεν.	της	γιαγιάς	μαμάς
Αιτ.	τη(ν)	γιαγιά	μαμά
Κλητ.	-	γιαγιά	μαμά
Πληθυντικός αριθμός			
Ονομ.	οι	γιαγιάδες	μαμάδες
Γεν.	των	γιαγιάδων	μαμάδων
Αιτ.	τις	γιαγιάδες	μαμάδες
Κλητ.	-	γιαγιάδες	μαμάδες

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## Η κλίση των ουδέτερων

### ➤ Ουδέτερα σε -ο ισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός					
Όνομ.	το	νερό	βιβλίο	σύννεφο	θέατρο
Γεν.	του	νερού	βιβλίου	σύννεφου	θεάτρου
Αιτ.	το	νερό	βιβλίο	σύννεφο	θέατρο
Κλητ.	-	νερό	βιβλίο	σύννεφο	θέατρο
Πληθυντικός αριθμός					
Όνομ.	τα	νερά	βιβλία	σύννεφα	θέατρα
Γεν.	των	νερών	βιβλίων	σύννεφων	θεάτρων
Αιτ.	τα	νερά	βιβλία	σύννεφα	θέατρα
Κλητ.	-	νερά	βιβλία	σύννεφα	θέατρα

### ➤ Ουδέτερα σε -ι ισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	το	παιδί	λουλούδι
Γεν.	του	παιδιού	λουλουδιού
Αιτ.	το	παιδί	λουλούδι
Κλητ.	-	παιδί	λουλούδι
Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	τα	παιδιά	λουλούδια
Γεν.	των	παιδιών	λουλουδιών
Αιτ.	τα	παιδιά	λουλούδια
Κλητ.	-	παιδιά	λουλούδια



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Ουδέτερα σε -ος ισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός			
Ονομ.	το	βάρος	έδαφος
Γεν.	του	βάρους	εδάφους
Αιτ.	το	βάρος	έδαφος
Κλητ.	-	βάρος	έδαφος
Πληθυντικός αριθμός			
Ονομ.	τα	βάρη	εδάφη
Γεν.	των	βαρών	εδαφών
Αιτ.	τα	βάρη	εδάφη
Κλητ.	-	βάρη	εδάφη

## ➤ Ουδέτερα σε -μα ανισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός			
Ονομ.	το	σώμα	πρόβλημα
Γεν.	του	σώματος	προβλήματος
Αιτ.	το	σώμα	πρόβλημα
Κλητ.	-	σώμα	πρόβλημα
Πληθυντικός αριθμός			
Ονομ.	τα	σώματα	προβλήματα
Γεν.	των	σωμάτων	προβλημάτων
Αιτ.	τα	σώματα	προβλήματα
Κλητ.	-	σώματα	προβλήματα

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Ουδέτερα σε -ιμο ανισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός		
Ονομ.	το	δέσιμο
Γεν.	του	δεσίματος
Αιτ.	το	δέσιμο
Κλητ.	-	δέσιμο
Πληθυντικός αριθμός		
Ονομ.	τα	δεσίματα
Γεν.	των	δεσιμάτων
Αιτ.	τα	δεσίματα
Κλητ.	-	δεσίματα

## ➤ Ουδέτερα σε -ας και -ως (-ος)

Ενικός αριθμός			
Ονομ.	το	κρέας	φως
Γεν.	του	κρέατος	φωτός
Αιτ.	το	κρέας	φως
Κλητ.	-	κρέας	φως
Πληθυντικός αριθμός			
Ονομ.	τα	κρέατα	φώτα
Γεν.	των	κρεάτων	φώτων
Αιτ.	τα	κρέατα	φώτα
Κλητ.	-	κρέατα	φώτα

## 3. Επίθετο

Τα Επίθετα, είναι οι λέξεις, που περιγράφουν και αναφέρονται στα Ουσιαστικά. Φανερώνουν κάποιο γνώρισμα ή ιδιότητά τους.

Βρίσκονται πάντα δίπλα στο Ουσιαστικό, (πριν το Ουσιαστικό, π.χ. ο πολύχρωμος κήπος), που προσδιορίζουν.

Τα επίθετα, βρίσκονται στο ίδιο γένος, τον αριθμό και την πτώση με το ουσιαστικό, που προσδιορίζουν. Έχουν τρία γένη, με ξεχωριστή κατάληξη για το κάθε γένος.

π.χ. μεγάλος κήπος – μεγάλη πόλη – μεγάλο παιδί,

βαθύς ωκεανός – βαθιά ρίζα – βαθύ όργωμα.

Φανερώνουν:

- **ύλη** (π.χ. ξύλινη καρέκλα, κρυστάλλινο βάζο, ασημένιο κηροπήγιο)
- **μέγεθος** (π.χ. μικρό δωμάτιο, φαρδύς διάδρομος, ψηλός τοίχος)
- **σχήμα** (π.χ. τετράγωνο τραπέζι, στρογγυλή πιατέλα)
- **θέση / τόπο / προέλευση** (π.χ. ανατολική πλευρά, δυτική πρόσοψη, βουνίσιος αέρας)
- **χρώμα** (π.χ. κόκκινα τριαντάφυλλα, χρυσαφένια μαλλιά)
- **χρόνο** (π.χ. αυριανή μέρα, σύγχρονα κτήρια)
- **ποσό** (π.χ. πολύς κόσμος, λίγα έπιπλα)
- **κατάσταση** (π.χ. γαλήνια θάλασσα, άγριο ζώο, καλός καιρός) κ.ά.



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Επίθετα σε -ος, -η, -ο

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	ο καλός	η καλή	το καλό
Γεν.	του καλού	της καλής	του καλού
Αιτ.	τον καλό	την καλή	το καλό
Κλητ.	- καλέ	- καλή	- καλό
Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι καλοί	οι καλές	τα καλά
Γεν.	των καλών	των καλών	των καλών
Αιτ.	τους καλούς	τις καλές	τα καλά
Κλητ.	- καλοί	- καλές	- καλά

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	ο έτοιμος	η έτοιμη	το έτοιμο
Γεν.	του έτοιμου	της έτοιμης	του έτοιμου
Αιτ.	τον έτοιμο	την έτοιμη	το έτοιμο
Κλητ.	- έτοιμε	- έτοιμη	- έτοιμο
Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι έτοιμοι	οι έτοιμες	τα έτοιμα
Γεν.	των έτοιμων	των έτοιμων	των έτοιμων
Αιτ.	τους έτοιμους	τις έτοιμες	τα έτοιμα
Κλητ.	- έτοιμοι	- έτοιμες	- έτοιμα

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Επίθετα σε -ος, -α, -ο

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	ο αρχαίος	η αρχαία	το αρχαίο
Γεν.	του αρχαίου	της αρχαίας	του αρχαίου
Αιτ.	τον αρχαίο	την αρχαία	το αρχαίο
Κλητ.	- αρχαίε	- αρχαία	- αρχαίο
Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι αρχαίοι	οι αρχαίες	τα αρχαία
Γεν.	των αρχαίων	των αρχαίων	των αρχαίων
Αιτ.	τους αρχαίους	τις αρχαίες	τα αρχαία
Κλητ.	- αρχαίοι	- αρχαίες	- αρχαία

## ➤ Επίθετα σε -ος, -ιά, -ο

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	ο κακός	η κακιά	το κακό
Γεν.	του κακού	της κακιάς	του κακού
Αιτ.	τον κακό	την κακιά	το κακό
Κλητ.	- κακέ	- κακιά	- κακό
Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι κακοί	οι κακές	τα κακά
Γεν.	των κακών	των κακών	των κακών
Αιτ.	τους κακούς	τις κακές	τα κακά
Κλητ.	- κακοί	- κακές	- κακά

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	ο βαρύς	η βαριά	το βαρύ
Γεν.	του βαριού	της βαριάς	του βαριού
Αιτ.	το βαρύ	τη βαριά	το βαρύ
Κλητ.	- βαρύ	- βαριά	- βαρύ
Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι βαριοί	οι βαριές	τα βαριά
Γεν.	των βαριών	των βαριών	των βαριών
Αιτ.	τους βαριούς	τις βαριές	τα βαριά
Κλητ.	- βαριοί	- βαριές	- βαριά

## ➤ Επίθετα σε -ής, -ιά, -ί

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	ο καφετής	η καφετιά	το καφετί
Γεν.	του καφετιού	της καφετιάς	του καφετιού
Αιτ.	το καφετή	τη καφετιά	το καφετί
Κλητ.	- καφετή	- καφετιά	- καφετί
Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι καφετιοί	οι καφετιές	τα καφετιά
Γεν.	των καφετιών	των καφετιών	των καφετιών
Αιτ.	τους καφετιούς	τις καφετιές	τα καφετιά
Κλητ.	- καφετιοί	- καφετιές	- καφετιά



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Επίθετα σε -ης, -α, -ικο

### Ενικός αριθμός

Όνομ.	ο παινιδιάρης	η παινιδιάρα	το παινιδιάρικο
Γεν.	του παινιδιάρη	της παινιδιάρας	του παινιδιάρικου
Αιτ.	τον παινιδιάρη	την παινιδιάρα	το παινιδιάρικο
Κλητ.	- παινιδιάρη	- παινιδιάρα	- παινιδιάρικο

### Πληθυντικός αριθμός

Όνομ.	οι παινιδιάρηδες	οι παινιδιάρες	τα παινιδιάρικα
Γεν.	των παινιδιάρηδων	-	των παινιδιάρικων
Αιτ.	τους παινιδιάρηδες	τις παινιδιάρες	τα παινιδιάρικα
Κλητ.	- παινιδιάρηδες	- παινιδιάρες	- παινιδιάρικα

## ➤ Επίθετα σε -ης, -ης, -ες

### Ενικός αριθμός

Όνομ.	ο ακριβής	η ακριβής	το ακριβές
Γεν.	του ακριβούς	της ακριβούς	του ακριβούς
Αιτ.	τον ακριβή	την ακριβή	το ακριβές
Κλητ.	- ακριβή	- ακριβή	- ακριβές

### Πληθυντικός αριθμός

Όνομ.	οι ακριβείς	οι ακριβείς	τα ακριβή
Γεν.	των ακριβών	των ακριβών	των ακριβών
Αιτ.	τους ακριβείς	τις ακριβείς	τα ακριβή
Κλητ.	- ακριβείς	- ακριβείς	- ακριβή

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Ανώμαλα Επίθετα

Ενικός αριθμός			
Ονομ.	ο πολύς	η πολλή	το πολύ
Γεν.	-	της πολλής	-
Αιτ.	τον πολύ	την πολλή	το πολύ
Κλητ.	-	-	-
Πληθυντικός αριθμός			
Ονομ.	οι πολλοί	οι πολλές	τα πολλά
Γεν.	των πολλών	των πολλών	των πολλών
Αιτ.	τους πολλούς	τις πολλές	τα πολλά
Κλητ.	(πολλοί)	(πολλές)	(πολλά)

Από το επίθετο πολύς παράγεται το επίρρημα πολύ.

π.χ. Έφτασα στην Αθήνα πολύ αργά.

Το επίρρημα πολύ μπαίνει μπροστά από επίθετο ή από άλλο επίρρημα, για να σχηματίσει τον υπερθετικό βαθμό των επιθέτων ή για να συνοδέψει ένα ρήμα.

π.χ. Είσαι πολύ κομψή μ' αυτό το φόρεμα.

(μπροστά από επίθετο)

Έρθε πολύ αργά και δεν πρόλαβε.

(μπροστά από επίρρημα)

Έφαγα πολύ. (συνοδεύει ρήμα)

Το επίθετο πολλή μπαίνει πάντα μπροστά από θηλυκό ουσιαστικό. Αν όμως ακολουθεί θηλυκό επίθετο, τότε μπαίνει το επίρρημα πολύ.

π.χ. Ρίχνει πολλή βροχή. (ακολουθεί θηλυκό ουσιαστικό)

Ρίχνει πολύ δυνατή βροχή. (ακολουθεί θηλυκό επίθετο).



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Οι βαθμοί του Επιθέτου

Οι βαθμοί του επιθέτου είναι τρεις: ο **Θετικός**, ο **Συγκριτικός** και ο **Υπερθετικός**. Ο Συγκριτικός και ο Υπερθετικός λέγονται αλλιώς παραθετικά.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
αγαθός	αγαθότερος (μονολεκτικά) ή πιο αγαθός (περιφραστικά)	αγαθότατος ή ο αγαθότερος ή πολύ πολύ αγαθός ή ο πιο αγαθός
φαρδύς	φαρδύτερος ή πιο φαρδύς	φαρδύτατος ή ο φαρδύτερος ή πολύ πολύ φαρδύς ή πιο φαρδύς
επιμελής	επιμελέστερος ή πιο επιμελής	επιμελέστατος ή ο επιμελέστερος ή πολύ πολύ επιμελής ή ο πιο επιμελής



## ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

Μερικά επίθετα σχηματίζουν παραθετικά με δικό τους ξεχωριστό τρόπο. Αυτά λέγονται ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ. Ορισμένα απ' αυτά είναι τ' ακόλουθα:

απλός	απλούστερος	απλούστατος
γέρος	γεροντιότερος	-
κακός	χειρότερος	χειρίστος / κάκιστος
καλός	καλύτερος	άριστος
λίγος	λιγότερος	ελάχιστος
μεγάλος	μεγαλύτερος	μέγιστος
μικρός	μικρότερος	ελάχιστος
πολύς	περισσότερος	πλείστος

Ελλειπτικά λέγονται τα παραθετικά που δεν σχηματίζουν θετικό βαθμό ή έχουν μόνο υπερθετικό (π.χ. κατώτερος – κατώτατος, ανώτερος – ανώτατος) ή δεν έχουν ούτε θετικό, ούτε υπερθετικό βαθμό (π.χ. πρωτύτερος, προτιμότερος, κ.α.) Κάποια επίθετα, που φανερώνουν ύλη ή καταγωγή ή τόπο, χρόνο ή κατάσταση που δεν αλλάζει, δεν σχηματίζουν παραθετικά ούτε μονολεκτικά, ούτε περιφραστικά (π.χ. ελληνικός, ουράνιος, τωρινός, μισός, ολόκληρος, αθάνατος, πρωτότοκος, κ.α.)

Οι καταλήξεις των παραθετικών -ότερος, -ότατος και -ότερα, -ότατα γράφονται με όμικρον, εκτός κι αν προέρχονται από τοπικά επιρρήματα σε -ω, οπότε γράφονται με ωμέγα.

Οι καταλήξεις των παραθετικών -ύτερος, -ύτατος, -ύτερα, -ύτατα γράφονται με ύψιλον εκτός από το νωρίτερα.

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Αριθμητικά Επίθετα

Τα επίθετα, που φανερώνουν αριθμούς, λέγονται αριθμητικά επίθετα.

### Απόλυτα Αριθμητικά Επίθετα

Όταν ένα αριθμητικό επίθετο, φανερώνει ένα πλήθος από ουσιαστικά, λέγεται απόλυτο αριθμητικό επίθετο.

π.χ. Αγόρασα τρία μολύβια. Ο παππούς μου, έχει δεκαπέντε κασιέρες. Η μαμά μου, εργάζεται σαράντα ώρες τη βδομάδα. Τα απόλυτα αριθμητικά επίθετα από το 13 δεκατρείς-δεκατρία μέχρι το 19 δεκαεννέα-δεκαεννιά γράφονται με μία λέξη. Το ίδιο γίνεται κι όταν βρίσκονται μέσα σε μεγαλύτερους αριθμούς.

π.χ. [ 1.918 ] χίλια εννιακόσια δεκαοχτώ.

Τα απόλυτα αριθμητικά επίθετα από το 21 και πέρα γράφονται σε χωριστές λέξεις. π.χ. [ είκοσι ένα, τριάντα οχτώ ].

### Τακτικά Αριθμητικά Επίθετα

Όταν ένα αριθμητικό επίθετο δείχνει θέση-σειρά, λέγεται τακτικό αριθμητικό επίθετο. π.χ. 5ος πέμπτος, 51ος πενηκοστός πρώτος.

Τα τακτικά αριθμητικά επίθετα από το 13ος δέκατος τρίτος και πέρα γράφονται σε χωριστές λέξεις.

π.χ. 14ος δέκατος τέταρτος, 217ος διακοσιοστός δέκατος έβδομος.

### Ορθογραφία Αριθμητικών

Το εννέα-εννιά και το εννιακόσια, εννιακοσιοστός-ή-ό, γράφονται με δύο [nv].

Το ένατος-η-ο, το ενενήντα και το ενενηκοστός-ή-ό γράφονται με ένα [v].

### Η κλίση των αριθμητικών επιθέτων

Τα απόλυτα αριθμητικά επίθετα δύο-δυο και από το πέντε ως το εκατό δεν κλίνονται, ενώ από το διακόσια και πάνω έχουν μόνο πληθυντικό αριθμό. Άρα κλίνονται μόνο το ένα, το τρία και το τέσσερα.



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

ένας – μία - ένα			
Ενικός αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομ.	ένας	μία/ μια	ένα
Γεν.	ενός	μίας/μιας	ενός
Αιτ.	ένα(ν)	μία/μια	ένα
Κλ.	-	-	-
τρεις - τρία			
Πληθυντικός αριθμός			
	Αρσενικό- Θηλυκό		Ουδέτερο
Ονομ.	τρεις		τρία
Γεν.	τριών		τριών
Αιτ.	τρεις		τρία
Κλ.	-		-
τέσσερις - τέσσερα			
Πληθυντικός αριθμός			
	Αρσενικό - Θηλυκό		ουδέτερο
Ονομ.	τέσσερις		τέσσερα
Γεν.	τεσσάρων		τεσσάρων
Αιτ.	τέσσερις		τέσσερα
Κλ.	----		----



## 4. Αντωνυμία

Αντωνυμίες, είναι οι λέξεις, που όπως λέει και το όνομά τους παίρνουν τη θέση του ονόματος ( ουσιαστικού ή επιθέτου). Δηλαδή μια αντωνυμία μπορεί να κρύβει και να αντικαθιστά ένα συγκεκριμένο ή αφηρημένο ουσιαστικό η ακόμη και κάποιο επίθετο.

Υπάρχουν 8 κατηγορίες αντωνυμιών:

- α. Προσωπικές
- β. Κτητικές
- γ. Αυτοπαθείς
- δ. Οριστικές
- ε. Δεικτικές
- στ. Αναφορικές
- ζ. Ερωτηματικές
- η. Αόριστες

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Προσωπικές αντωνυμίες

Προσωπικές αντωνυμίες, είναι εκείνες, που φανερώνουν τα τρία πρόσωπα του λόγου, (**εγώ, εσύ, αυτός, εμείς, εσείς, αυτοί**). Τις προσωπικές αντωνυμίες, τις γνωρίζουμε από την κλίση των ρημάτων,

π.χ. εγώ παίζω, εμείς τρέχουμε, αυτοί διαβάζουν κλπ.

Οι προσωπικές αντωνυμίες, έχουν δυνατούς (δισύλλαβες λέξεις) και αδύνατους τύπους (μονοσύλλαβες λέξεις).

Η κλίση των προσωπικών αντωνυμιών, οι δυνατοί και οι αδύνατοι τύποι φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

		α' πρόσωπο	β' πρόσωπο	γ' πρόσωπο		
Ενικός	Ονομ.	εγώ	εσύ	αυτός (τος)	αυτή (τη)	αυτό (το)
	Γεν.	εμένα (μου)	εσένα (σου)	αυτού (του)	αυτής (της)	αυτού (του)
	Αιτ.	εμένα (με)	εσένα (σε)	αυτού (τον)	αυτήν (την)	αυτό (το)
	Κλητ.	---	---	---	---	---
		α' πρόσωπο	β' πρόσωπο	γ' πρόσωπο		
Πληθυντικός	Ονομ.	εμείς	εσείς	αυτοί (τοι)	αυτές (τες)	αυτά (τα)
	Γεν.	εμάς (μας)	εσάς (σας)	αυτών (τους)	αυτών (τους)	αυτών (των)
	Αιτ.	εμάς (μας)	εσάς (σας)	αυτούς (τους)	αυτές (τις, τες)	αυτά (τα)
	Κλητ.	---	---	---	---	---

Προσοχή:

Να μην μπερδεύουμε τις προσωπικές αντωνυμίες με τα άρθρα.

π.χ. Της είπα να αγοράσει ψωμί.

(Της: προσωπική αντωνυμία γιατί συνοδεύει ρήμα, είπα)

Το κασκόλ της γιαγιάς είναι καφετί. (της: άρθρο γιατί συνοδεύει ουσιαστικό της γιαγιάς).



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Κτητικές αντωνυμίες

Κτητικές αντωνυμίες, είναι εκείνες, που φανερώνουν σε ποιον ανήκει κάτι, τον κτήτορα.

Οι κτητικές αντωνυμίες είναι:

- Οι γενικές των αδυνάτων τύπων των προσωπικών αντωνυμιών (**μου, σου, του, της, του, μας, σας, τους**)
- Το επίθετο **δικός, δική, δικό** με τους ίδιους αδύνατους τύπους.

π.χ. δικός μου, δική σου, δικά μας, δικό μας, κλπ.

## ➤ Αυτοπαθείς αντωνυμίες

Αυτοπαθείς αντωνυμίες, είναι εκείνες, που δείχνουν ότι το ίδιο πρόσωπο ενεργεί (κάνει μια πράξη) και το ίδιο τη δέχεται.

Η αυτοπαθείς αντωνυμία είναι:

- **του εαυτού μου, του εαυτού σου, του εαυτού του** κλπ. Η αντωνυμία αυτή κλίνεται, στον ενικό και στον πληθυντικό.

## ➤ Οριστικές αντωνυμίες

Οριστικές αντωνυμίες, είναι εκείνες, που ξεχωρίζουν κάτι από άλλα του είδους.

Οι οριστικές αντωνυμίες είναι:

- **ο ίδιος ο, η ίδια η, το ίδιο** κλπ.

Δηλαδή το επίθετο ο ίδιος που συνοδεύεται από το άρθρο.

- **μόνος μου, μόνη της, μόνο του, μόνοι μας, μόνη σου** κλπ.

π.χ. Τον βράβευσε ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Έβαψα το σπίτι μόνος μου.



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Δεικτικές αντωνυμίες

Δεικτικές αντωνυμίες είναι εκείνες, που μεταχειριζόμαστε όταν δείχνουμε κάτι.

Οι δεικτικές αντωνυμίες είναι:

- **αυτός, αυτή, αυτό** (για να δείχνουμε όσα είναι κοντά)
- **(ε)τούτος, (ε)τούτη, (ε)τούτο** (για όσα είναι πολύ κοντά)
- **εκείνος, εκείνη, εκείνο** (για όσα είναι μακριά)
- **τέτοιος, τέτοια, τέτοιο** (για να δείχνουμε ποιότητα)
- **τόσος, τόση, τόσο** (για να δείχνουμε ποσότητα)

## ➤ Αναφορικές αντωνυμίες

Αναφορικές αντωνυμίες, λέγονται εκείνες, με τις οποίες ολόκληρη πρόταση αναφέρεται σε μια λέξη.

Οι αναφορικές αντωνυμίες είναι:

- **το άκλιτο που**
- **ο οποίος, η οποία, το οποίο**
- **όποιος, όποια, όποιο** (αλλά και **οποιοσδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε**)
- **όσος, όση, όσο**
- **το αναφορικό ό,τι.**

## ➤ Ερωτηματικές αντωνυμίες

Ερωτηματικές αντωνυμίες, είναι εκείνες, που μεταχειριζόμαστε όταν ρωτάμε.

Οι ερωτηματικές αντωνυμίες είναι:

- **το άκλιτο τι**
- **ποιος, ποια, ποιο**
- **πόσος, πόση, πόσο**

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Αόριστες αντωνυμίες

Αόριστες αντωνυμίες είναι εκείνες, που αόριστα (χωρίς δηλαδή να ονομάζουν) φανερώνουν ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα.

Οι αόριστες αντωνυμίες είναι:

- **ένας, μία, ένα**
- **κανένας (κανείς), καμιά, κανένα**
- **κάθε, καθένας, καθεμιά, καθένα**
- **κάποιος, κάποια, κάποιο**
- **κάμποσος, κάμποση, κάμποσο**
- **μερικοί, μερικές, μερικά**
- **άλλος, άλλη, άλλο**
- **κάτι, κατιτί**
- **καθετί**
- **τίποτε**
- **ο, η, το δείνα**
- **ο, η, το τάδε**



## 5. Ρήμα

Ρήματα, είναι οι λέξεις, που δείχνουν πως ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα κάνει κάτι (ενεργεί) ή παθαίνει κάτι ή βρίσκεται σε μια κατάσταση.

**Τα ρήματα έχουν: διαθέσεις, φωνές, συζυγίες, εγκλίσεις, χρόνους, αριθμούς και πρόσωπα.**

### ➤ Διαθέσεις

Διάθεση, είναι μια ιδιότητα του ρήματος, με την οποία φαίνεται, αν το υποκείμενο ενεργεί ή παθαίνει ή απλώς βρίσκεται σε μια κατάσταση.

Οι διαθέσεις είναι τέσσερις: **η ενεργητική, η παθητική, η μέση και η ουδέτερη.**

### ➤ Φωνές

**Ενεργητική Φωνή:** με κατάληξη (-ω), π.χ. ξυπνώ, τρέχω, γράφω,...

**Παθητική Φωνή:** με κατάληξη (-μαι) π.χ. γίνομαι, σέβομαι, χτυπιέμαι,...

Προσοχή. Μερικά ρήματα έχουν μόνο μια φωνή, π.χ. τρέχω, κρυώνω, μάχομαι,...

### ➤ Συζυγίες

Τα ρήματα ανήκουν σε 2 συζυγίες:

- στην **πρώτη συζυγία**, ανήκουν τα ρήματα που στο α' πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή, τονίζονται στην Παραλήγουσα, π.χ. δένω
- στην **δεύτερη συζυγία**, ανήκουν τα ρήματα που στο α' πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή, τονίζονται στην Λήγουσα, π.χ. αγαπώ.



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Εγκλίσεις

Εγκλίσεις, λέγονται οι μορφές, που παίρνει το ρήμα.

**Προσωπικές εγκλίσεις**, είναι αυτές που κλίνονται:

- **Οριστική**, δηλώνει το πραγματικό, το βέβαιο
- **Υποτακτική**, δηλώνει το επιθυμητό, κάτι που θέλουμε να γίνει (σχηματίζεται: να + Οριστική)
- **Προστακτική**, δηλώνει προσταγή, διαταγή, παράκληση, ευχή ( έχει μόνο 2 πρόσωπα: β' ενικό, β' πληθυντικό)

**Απρόσωπες εγκλίσεις**, είναι αυτές που δεν κλίνονται:

- **Απαρέμφατο**: ενεργητική φωνή -ει, παθητική φωνή -ει
- **Μετοχή**: ενεργητική φωνή - οντας, ή ώντας, παθητική φωνή - μενος - μενη- μενο (κλίνεται σαν επίθετο).

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Χρόνοι

- ☉ **Παροντικοί**, αναφέρονται στο παρόν, στο τώρα:
  - **Ενεστώτας** → διαβάζω (κάνω κάτι τώρα συνέχεια).
  - **Παρακείμενος** → έχω διαβάσει (έχω κάνει κάτι).
- ☉ **Παρελθοντικοί**, αναφέρονται στο παρελθόν, στο χτες:
  - **Παρατατικός** → διάβαζα (έκανα κάτι χτες συνέχεια).
  - **Αόριστος** → διάβασα (έκανα κάτι χτες για μια στιγμή).
  - **Υπερσυντέλικος** → είχα διαβάσει (είχα κάνει κάτι).
- ☉ **Μελλοντικοί**, αναφέρονται στο μέλλον, στο αύριο:
  - **Εξακολουθητικός Μέλλοντας** → θα διαβάζω (θα κάνω κάτι αύριο συνέχεια, θα + Ενεστώτας).
  - **Στιγμιαίος Μέλλοντας** → θα διαβάσω (θα κάνω κάτι αύριο σε μια στιγμή).
  - **Συντελεσμένος Μέλλοντας** → θα έχω διαβάσει (θα έχω κάνει κάτι).

Χρόνοι	Ενεργητική Φωνή	Παθητική Φωνή
<b>Ενεστώτας</b>	δένω	δένομαι
<b>Παρατατικός</b>	έδενα	δενόμουν
<b>Αόριστος</b>	έδεσα	δέθηκα
<b>Εξακ. Μέλλοντας</b>	θα δένω	θα δένομαι
<b>Στιγμ. Μέλλοντας</b>	θα δέσω	θα δεθώ
<b>Παρακείμενος</b>	έχω δέσει	έχω δεθεί
<b>Υπερσυντέλικος</b>	είχα δέσει	είχα δεθεί
<b>Συντελεσμένος μέλλοντας</b>	θα έχω δέσει	θα έχω δεθεί



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Αριθμοί

Οι αριθμοί του ρήματος, είναι δύο: ο Ενικός Αριθμός και ο Πληθυντικός Αριθμός.

## ➤ Πρόσωπα

Τα πρόσωπα του ρήματος, είναι τρία:

- **το πρώτο πρόσωπο** (α' πρόσωπο): **εγώ** (Ενικός), **εμείς** (Πληθυντικός).
- **το δεύτερο πρόσωπο** (β' πρόσωπο) : **εσύ** (Ενικός), **εσείς** (Πληθυντικός).
- **το τρίτο πρόσωπο** (γ' πρόσωπο) : **αυτός, αυτή, αυτό** (Ενικός), **αυτοί, αυτές, αυτά** (Πληθυντικός).

# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## ➤ Το βοηθητικό ρήμα έχω

Ενεστώτας			Παρατατικός	Εξακ. Μέλλοντας
Οριστική	Υποτακτική	Μετοχή	Οριστική	Οριστική
έχω	να έχω		είχα	θα έχω
έχεις	να έχεις		είχες	θα έχεις
έχει	να έχει	έχοντας	είχε	θα έχει
έχουμε	να έχουμε		είχαμε	θα έχουμε
έχετε	να έχετε		είχατε	θα έχετε
έχουν	να έχουν		είχαν	θα έχουν

## ➤ Το βοηθητικό ρήμα είμαι

Ενεστώτας			Παρατατικός	Εξακ. Μέλλοντας
Οριστική	Υποτακτική	Μετοχή	Οριστική	Οριστική
είμαι	να είμαι		ήμουν	θα είμαι
είσαι	να είσαι		ήσουν	θα είσαι
είναι	να είναι	όντας	ήταν	θα είναι
είμαστε	να είμαστε		ήμαστε	θα είμαστε
είστε	να είστε		ήσαστε	θα είστε
είναι	να είναι		ήταν	θα είναι

**ΠΡΟΣΕΧΩ:** Τα ρήματα ( έχω και είμαι ) έχουν μόνο τρεις χρόνους.



## 6. Μετοχή

Η μετοχή, είναι μια μορφή του ρήματος.

- Τα ρήματα της ενεργητικής φωνής, σχηματίζουν ενεργητικές μετοχές, οι οποίες είναι άκλιτες.

**Ενεργητική (άκλιτη):** → δένοντας, χτυπώντας,  
(όταν δεν τονίζεται έχει κατάληξη → (- **οντας**),  
(όταν τονίζεται έχει κατάληξη → (- **ώντας**)).

- Τα ρήματα της παθητικής φωνής σχηματίζουν παθητικές μετοχές οι οποίες κλίνονται όπως τα επίθετα (έχουν δηλαδή τρία γένη).

**Παθητική (κλιτή) :** → (- **μένος**), δεμένος, χτυπημένος (συχνά η παθητική μετοχή, λειτουργεί και σαν επίθετο).

Παραδείγματα:

Ενεργητική φωνή	
Ρήμα	Μετοχή
λύνω	λύνοντας
παιζώ	παιζοντας
ακούω	ακούγοντας
μετρώ	μετρώντας
βάφω	βάφοντας
τραγουδώ	τραγουδώντας

Παθητική φωνή	
Ρήμα	Μετοχή
λύνομαι	λυμένος-η-ο
χαίρομαι	χαρούμενος-η-ο
λούζομαι	λουσμένος-η-ο
μετριέμαι	μετρημένος-η-ο
βάφομαι	βαμμένος-η-ο
κόβομαι	κομμένος-η-ο

## Τα άκλιτα μέρη του λόγου

### 7. Επίρρημα

Επιρρήματα, είναι οι λέξεις, που ακολουθούν κυρίως τα ρήματα, αλλά και επίθετα και άλλα επιρρήματα .

Τα χωρίζουμε στις παρακάτω κατηγορίες:

- **Τοπικά: (πού;)** → εδώ, εκεί, μέσα, έξω, νότια,...
- **Χρονικά:(πότε;)** → σήμερα, τώρα, πέρυσι, κάποτε,...
- **Τροπικά: (πώς;)** → έτσι, μαζί, αλλιώς, καλώς,...
- **Ποσοτικά: (πόσο;)** → λίγο, πολύ, τόσο, κάμποσο,...
- **Βεβαιωτικά:** → ναι, μάλιστα, βέβαια, αλήθεια,...
- **Διστακτικά:** → ίσως, άραγε, πιθανόν, τάχα,...
- **Αρνητικά:** → όχι, δεν, μην, όχι βέβαια,...

### 8. Πρόθεση

Προθέσεις, είναι οι λέξεις, που μπαίνουν μπροστά από ονόματα ή επιρρήματα και τις διακρίνουμε σε :

- **Μονοσύλλαβες** : → με, σε, για, ως, προς, εις, εν, εκ, συν, πλην, δια,...
- **Δισύλλαβες**: → κατά, μετά, παρά, αντί, ανά, κατά, περί, υπό, υπέρ, άνευ, μέχρι, αμφί, ....
- **Τρισύλλαβες**: → ίσαμε, ένεκα,...



# ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ70

## 9. Σύνδεσμος

Οι σύνδεσμοι, είναι άκλιτες λέξεις, που συνδέουν (ενώνουν) λέξεις ή προτάσεις. Χρησιμοποιούνται στην παρατακτική σύνταξη (παρατακτικοί σύνδεσμοι) και στην υποτακτική σύνταξη (υποτακτικοί σύνδεσμοι).

➤ Τα είδη των συνδέσμων είναι:

Είδη	Σύνδεσμοι
<b>α) Παρατακτικοί</b>	
<b>1. Συμπλεκτικοί</b>	και/κι, ούτε, μήτε (και ουδέ, μηδέ σε παλαιότερα κείμενα)
<b>2. Διαχωριστικοί</b>	ή, είτε
<b>3. Αντιθετικοί</b>	αν και, αλλά, μα, παρά, όμως, ωστόσο, ενώ, μολονότι, μόνο (που)
<b>4. Συμπερασματικοί</b>	λοιπόν, ώστε, άρα, επομένως, οπότε
<b>5. Επεξηγηματικός</b>	δηλαδή
<b>β) Υποτακτικοί</b>	
<b>6. Ειδικοί</b>	πως, που, ότι
<b>7. Χρονικοί</b>	όταν, ενώ, καθώς, αφού, αφότου, πριν (πριν να), μόλις, προτού, ώσπου, ωσότου
<b>8. Αιτιολογικοί</b>	γιατί, επειδή, αφού, τι (ποιητικό)
<b>9. Υποθετικοί</b>	αν/εάν, άμα
<b>10. Τελικοί</b>	να, για να
<b>11. Αποτελεσματικοί</b>	ώστε (να), που
<b>12. Εναντιωματικοί / παραχωρητικοί</b>	αν και, ενώ, μολονότι
<b>13. Ενδοιαστικοί (ή διστακτικοί)</b>	μη(ν), μήπως
<b>14. Συγκριτικός</b>	παρά
<b>15. Βουλητικός</b>	να

Προσοχή: Ως σύνδεσμοι, θεωρούνται και κάποιες μικρές λέξεις που τις ονομάζουμε μόρια. **Μόρια**, είναι τα: **ας, θα, να, μα, για,...**

## 10. Επιφώνημα

Επιφώνημα, είναι οι λέξεις, που φανερώνουν:

- **θαυμασμό**: α!, ποπό!, ω! ..
- **απορία**: α!, ω!, μπα!, ε! ..
- **πόνο, λύπη ή στενοχώρια**: αχ!, ωχ!, αμάν!, αλίμονο!
- **ευχή**: μακάρι!, είθε!, άμποτε! ...
- **έπαινο**: μπράβο!, εύγε!, ζήτω! ...
- **κάλεσμα**: ε!, επ! ...
- **ειρωνεία**: ε!, ου! ...
- **παρακίνηση και το αντίθετο**: άντε!, αμέ!, σουτ! ...
- **άρνηση, δυσπιστία, αβεβαιότητα**: χμ!, μπα!, αμ δε!

Μετά το επιφώνημα, βάζουμε πάντα θαυμαστικό (!).